

ПЕРЕДМОВА

Слава Україні!

Ми створили цей проєкт (ютуб-канал «Історія для дорослих») у лютому 2021-го як освітньо-розважальний. Із власного досвіду знаємо, що історія у школі та й у вишах — то переважно нудні дати. Однак поза навчальними програмами цей предмет не лише важливий, а й з біса цікавий. Власне, це й було головною ідеєю ютуб-каналу: розказати про наше минуле легко, з гумором, іноді навіть чорним, показати відомих персонажів історії живими людьми і, звісно, згадати про маловідомих загалу. Наш канал популяризував львів'янина, спецагента Сосновського і ще одного уродженця Львова Карла Радека — людину, яка першою розповіла, як Ленін створив росію на гроші німецького Генштабу, і до останніх днів тролів Сталіна. До речі, Йосип Джугашвілі у нас — то не просто убивця мільйонів, він ще й любляв упізнавати в голих натурниках своїх знайомих. А ось Тарас Шевченко постав у нас в образі героя-коханця.

Утім, за веселощами ми не забували про головне: незнання історії не звільняє від відповідальності. Саме історія розказує про те, що росіяни українцям ніякі не брати, а імперська нація, яка століттями намагалася нас поневолити. Коли ж хтось пробував довести, що ми з ними не один народ, починався геноцид.

Двадцять четвертого лютого 2022 року цей меседж став як ніколи актуальним. Щойно минув перший шок

від повномасштабного «братського» вторгнення, як мільйони українців почали масово вивчати український історичний контент. Для багатьох стало відкриттям те, що війна почалася не 24 лютого, а значно раніше. Не буде великим перебільшенням сказати, що з перервами вона триває сотні років.

Зараз у каналу «Історія для дорослих» понад двісті тисяч підписників, і це число щодня збільшується. Тож ми вирішили частину адаптованих сценаріїв наших випусків видати у формі книжки. Утім, це не підручник з історії. Наприкінці книжки немає списку літератури, бо це не наукове видання, а есеїстика. Так само й тести, розміщені наприкінці кожного розділу, жартівливі. Ми не намагалися переписати Грушевського чи переговорити Снайдера. У нашому форматі це просто неможливо, та й не потрібно. Нам важливо інше: подивитись на історію України у двох найважливіших аспектах: яке місце ми весь цей час посідали у світі і чому нам не місце в Росії.

Тож — уперед! Тобто назад, у минуле!

НАЙТРИВАЛІШИЙ ГЕНОЦИД В ІСТОРІЇ. СКІЛЬКИ РАЗІВ РОСІЯ НАМАГАЛАСЯ ЗНИЩИТИ УКРАЇНУ?

Слава Україні!

На сьогодні слово «геноцид» максимально актуальне і максимально заявлене через постійне вживання.

Московити почали ліпити його до всіх повідомлень про Україну починаючи з 2014-го. Так званий «Слідчий комітет» ерефії тоді ж відкрив кримінальну справу проти українських посадовців за «повний геноцид російськомовного населення» Донбасу. Це було таке кремлівське виправдання для гібридного вторгнення. До речі, де там зараз справа? І де «повний геноцид»?

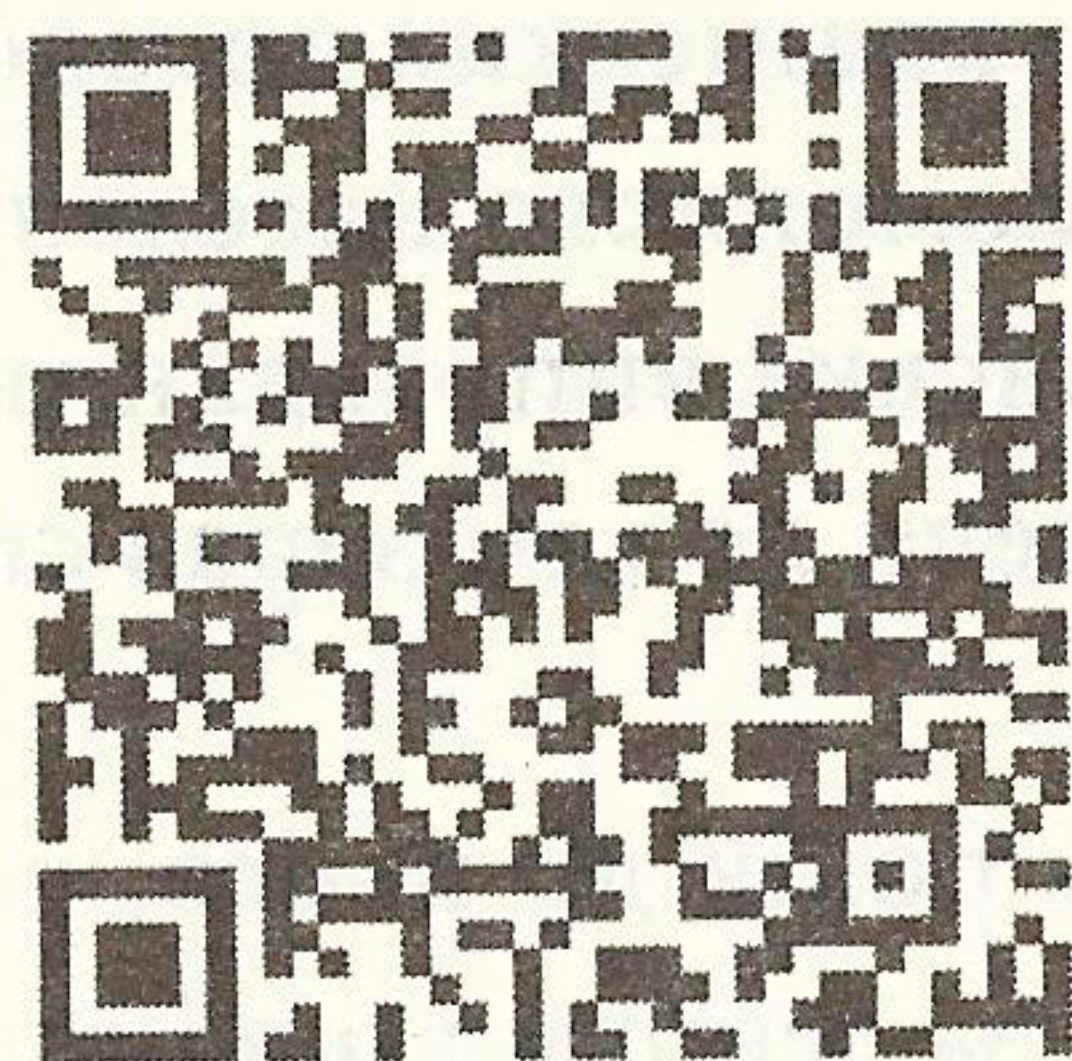
А ще за п'ять років до цього, у 2008-му, кримінальну справу — за геноцид росіян і осетинів — порушили і проти Грузії. Але дійшло не до суду, а до прямої агресії РФ.

Кремль тоді війни не оголосив, а своє вторгнення назвав «операцією з примушення до миру». Зовсім як зараз. Тільки в очах Путіна ми раптом стали нацистами, а своє нове вторгнення він назвав «спецоперацією з денацифікації».

Прикметно, що 15 лютого 2022-го, за півтора тижня до вторгнення, він заявив: *«За нашими оцінками, те, що відбувається на Дамбасі сьогодні, — це і є геноцид»*. На восьмому році війни ботоксний покруч вкотре назвав Донбас «ДАМбасом».

Про геноцид заговорила й українська влада — після перших ударів Росії по цивільних. А після Бучі про нього заговорив увесь світ. Президент США Джо Байден, зокрема, зауважив: *«Так, я назвав це геноцидом, бо стає дедалі більш очевидно, що Путін намагається знищити саму ідею можливості бути українцем чи українкою».*

На каналі «Історія для дорослих» ми розповідаємо, чому кремлівська нищість і жорстокість стали несподіванкою — хоча Москва завжди, століття за століттям, робить те саме.

Однак утретє путінські закиди про «геноцид» уже нікого не переконали. Навпаки, дослідники Голокосту з усього світу виступили зі спільною заявою: *«Подібна риторика не підтверджується ніякими фактами, вона огидна з позицій моралі та глибоко образлива для мільйонів жертв нацизму».*

Тому що геноцид — це не просто пропагандистський штамп, який можна тулити куди завгодно задля скороминущих цілей.

Це юридичний термін, сформульований польським євреєм, юристом-міжнародником Рафалом

Лемкіним — випускником, до речі, Львівського університету.

За його визначенням злочину судили й вішали нацистів у Нюрнберзі.

Формула Лемкіна лягла в основу міжнародної Конвенції про запобігання геноциду й покарання за нього.

Там усе чітко: геноцидом вважають дії, вчинені з наміром повністю або частково знищити національну, етнічну, расову чи релігійну групу. Під діями маються на увазі: масові вбивства; серйозні тілесні чи психічні ушкодження; створення умов, які ведуть до знищення групи або її частини; запобігання народжуваності в групі; насильне вивезення дітей.

Самі дії довести нескладно. За перші місяці останнього вторгнення вже задокументовано все вищеперелічене. Окупанти наче йшли по пунктах: вбивали, калічили, створювали неможливі для життя умови бомбардуваннями і руйнуванням інфраструктури, викрали більше ста тисяч дітей, а дорослих відправили — без перебільшення — до Сибіру.

Весь світ шокований таким масштабом і темпом російського людиновбивства. Але ж і значна частина українців виявилась до такого не готовою.

І це ми не згадуємо відвертих «ватників» як серед простих людей, так і серед політиків. Деякі захоплювались СРСР, нинішньою ерефією і Путіним — і навіть робили це публічно!

Такі пацієнти вже неоперабельні. Але є ще чимало цілком адекватних українців, які досі вірять, що

«це все Путін», «є багато хороших росіян» і взагалі «раніше ж жили разом і нормально було».

Ні, не було. В історії такі переконання називаються «помилкою вцілілого», коли історична пам'ять формується передусім спогадами тих, кому справді «було нормально» і хто вижив. А як же ті, кого система визнала неправильним і небезпечним? Усі вбиті, стерті в табірну пилюку чи депортовані й асимільовані в Сибіру чи Казахстані.

Як найбільший злочин Москви проти України ми згадуємо сталінський Голодомор. Бо це наймасштабніший і найвідвертіший акт знищення українців. Його визнав геноцидом ще сам Рафал Лемкін, а зараз — уже й більшість країн вільного світу. Що ж, покладати всі злочини на Сталіна зручно для всіх, навіть росіян.

Проте згадаймо всі війни, які вели московити проти українців, і буквальність історичних паралелей із нинішнім геноцидом скаже більше за будь-які інші докази.

Як більшовики змогли здолати опір УПА? Так само, як роблять і зараз, — масовими вбивствами та терором проти цивільного населення. Навіть за вкрай заниженими кадебістськими даними, окупанти вбили й полонили до ста тисяч озброєних повстанців, а ще засудили та депортували чверть мільйона «небезпечних» цивільних. Тільки під час операції «Захід» було депортовано двадцять шість тисяч сімей. Саме так — сімей, бо росіяни завжди воюють із жінками й дітьми.

Так само була придушена хвиля селянських повстань 20—30-х років ХХ століття. Голодомор став лише

31 СОВ СЕРЬЕЗНО.

РАСЧЕТ

Обеспечения спец-перевозок вагонами.

I. Общий контингент для перевозки включая детей определяется в 100.000 человек.

II. В каждый товарный вагон / в двухосном исполнении/ предусмотрено грузить по 40 человек, — что составляет общую потребность $100,000 : 40 = 2,500$ вагонов.

III. Каждый эшелон по схеме, преподанной Управлением конвойных войск МВД СССР, должен состоять из 62-х вагонов, при чем, каждый эшелон должен иметь в своем составе 2 вагона прикрытия (один вагон для топлива и один вагон для сельхозинвентаря), а также один вагон для конвоя и один вагон — изолятор.

IV. Общая численность каждого эшелона таким образом будет составлять $58 \times 40 = 2320$ человек.

Всего предусматривается сформировать 45 эшелонов, на что требуется 2,790 вагонов (вместо предусмотренных планом 2,700 вагонов).

V. Исходя из численности каждого эшелона 2,320 человек запланированным порожняком, обеспечивается перевозка 104,400 человек.

НАЧ I ОТДЕЛА I УПР ГИ УПР ОКР МГВ
НА ТРАНСПОРТЕ
ПОЛКОВНИК

М. Бененсон
/БЕНЕНСОН/

30. "сентября 1947 года.

Гор. Львов.

Розрахунок забезпечення спецперевезень вагонами (Е-архів
ЦДВР / ГДА СБУ. — Ф. 2. — Спр. 727)

логічним завершенням багатоступового терору і депортацій. І для вчинення геноциду московитам не потрібно було вбивати усіх українців до останнього. Рафал Лемкін окреслював мету Кремля так:

«Україна загине, наче було б убито усіх без винятку українців, бо вона втратить ту частину народу, що зберігала і розвивала її культуру, вірування, її об'єднавчі ідеї, які прокладали їй шлях і давали їй душу, тобто зробили її нацією, а не просто населенням».

Свої умовні Бучі — із brutальним і показовим знищенням населення, особливо носіїв національної ідеї і пам'яті, — були в кожній війні Московії проти України. У січні 1918-го великою Бучею став Київ. Червоні окупанти вбивали тут усіх за українську мову, вишиванку чи просто хороші чоботи. Убитих достеменно не рахували, але загинуло не менше п'яти тисяч киян.

Виправдання, що це, мовляв, не росіяни, а богопротивні більшовики, не працює. Бо двісті років до того кривавою Бучею стала інша українська столиця — гетьманський Батурина Івана Мазепи. Тоді загинуло до десяти тисяч людей. Тогочасні французькі газети без особливого здивування описували злочин так: «Усі мешканці Батурина, незважаючи на вік і стать, вирізані, як велять нелюдські звичаї московитів».

Тобто те, що казав Лемкін про Голодомор, характерне для всієї історії українсько-російських відносин.

Це історія безупинних спроб Москви знищити українців як націю й перетворити на свій мобілізаційний і ресурсний актив.

Так було завжди, просто інтенсивність і методи варіювалися залежно від кровожерності того чи іншого кремлівського ватажка. Але загалом і знищення Січі царем Петром, і заборона козацтва Катериною чи української мови Олександром, і навіть брежневська русифікація — то все щаблі повзкого, невпинного геноциду. Бо без деукраїнізації України, про яку

Андрій Боголюбський. Реконструкція за черепом